

Rodným krajem č. 18

Obsah

Autor	Název článku	Strana
Ludvík Mühlstein	720 let první písemné zmínky o Vizmburku	2
František Drahoňovský	Začíná desátý ročník Rodným krajem	3
Mgr. Ludmila Jirásková	Červená Hora	4
PhDr. Jaroslav Čáp	Živelná katastrofa 1929 na Náchodsku a Novoměstsku	7
Oldřich Šafář	Cihly na stavbu náchodské sokolovny	8
Antonín Just	Osudy busty Aloise Jiráska v Trutnově	10
Ladislav Šisler	Lilie zlatá jen zavoň více!	13
Lada Mühlsteinová	Pět ročníků Úpice bratří Čapků	15
Ludvík Mühlstein	Jiřiny z České Skalice	17
	Domek Boženy Němcové opět ve správě Červeného Kostelce	18
Aleš Fetters	Náš kraj ve Stínu kapradiny Josefa Čapka	19
Věra Hartigová- Meichsnerová	Z Brend na Müllerovku	20
Václav Jirásek	Po hornických památkách Jestřebích hor	23
Ing. František Klapal a Vlasta Klapalová	Z Českého koutku	26
Ing. Miloslav Müller	Kraj blízký mému srdci	28
Vítězslav Viček	Na břehu Úpy	29
Jaroslav Cita	Jak nadbíhali štěstí	30

František Drahoňovský	Jaroslav Cita	32
Marcela Machová	Jan Kousal, krajinář Policka	33
Miroslav Císař	Hudební skladatel Karel Koleta	34
PhDr. Jiří Pilka	Viktor Kalabis	36
PhDr. Jaroslav Suchý	Hold bibliografickému dílu PhDr. Borise Mědíčka	38
Ing. Jiří Vaněk	Vrže, nebo stříásá zpěvné perly?	39
Ludvík Mühlstein	Za inženýrem Vladimírem Šimkem	40
Ludvík Mühlstein	Literární archiv Muzea Boženy Němcové v České Skalici	41
Luděk Štěpán	Vodní manufakturní mandl v Ratibořicích	44
PhDr. Vlastimil Havlík	Luděk Štěpán	45
Ludvík Mühlstein	Úpická stará radnice	46
Ivan Češka	Rod Bartoňů z Dobenína (1)	48
Aleš Fetters	Regionální literatura	51
	Redakční okénko	52
Ladislav Hartman	MVDr. Rudolf Němeček, fofofograf	53
	Děti Rodnému kraji	Příloha

Začíná desátý ročník Rodným krajem

František Drahoňovský

Příprava sborníku Rodným krajem vyžaduje stálou péči. Kromě dosavadních třiaadvaceti schůzí redakční rady se průběžně uskutečňuje řada dílčích. Při jedné z nich zachytila objektivem vedoucího redaktora Františka Drahoňovského v rozhovoru s doc. PhDr. Vladimírem Wolfem Vlasta Vítková.

Stalo se už redakční zvyklostí, že se čas od času společně se čtenáři zamýšlíme nad naší ediční činností. Připomeňme si články Se sborníkem Rodným krajem do šestého ročníku (rk č.10), Čtvrtstoletí vlastivědné práce v Červeném Kostelci (rk č.11) nebo úvodník 25 let s Rodným krajem (rk č. 15).

Také letošní desáté výročí památného listopadu 1989, který otevřel cestu i k vydávání tohoto vlastivědného sborníku, už v regionálním pojetí Kraje Aloise Jiráska, Boženy Němcové a bratří Čapků, je vhodnou příležitostí k ohlédnutí, jak

tento časopis přispívá k poznávání krás, kulturního dědictví, současného rozvoje, citového a čínorodého vztahu k místům, kde jsou hluboké kořeny našeho života.

Každý, kdo se v tomto kraji narodil nebo zde žije, měl by usilovat o to, aby náš domov byl stále krásnější, bohatší a přitažlivější. Snaží se o to i početný kolektiv tvůrců sborníku Rodným krajem. Svědčí o tom přes 450 článků, kromě řady drobnějších textů, téměř 600 fotografií a na 120 kreseb a orientačních mapek uveřejněných v dosavadních osmnácti číslech sborníku. A to vše bez nároků na autorský honorář.

Úspěšně probíhala také spolupráce redakce sborníku s osmnácti úřady a institucemi jmenovanými v tiráži. Jejich pochopení pro potřebu vlastivědné osvěty se projevovalo nejen tím, že měly své zástupce v redakční radě, ale i významnou finanční pomocí. Díky jim, tiskárně Helios-Exprint, s.r.o., v Červeném Kostelci a dalším sponzorům a osobním dárcům je po celou dobu existence sborník Rodným krajem cenově přijatelný pro širokou veřejnost.

K výrazným novinkám, které v posledním období obohatily náš časopis, patří jeho rozšíření na 54 stran, tisk na křídovém papíru, zavedení některých nových rubrik, zvláště se zaměřením na současný rozvoj kraje a zapojení škol a mládeže do vlastivědné spolupráce. Především díky Školskému úřadu v Náchodě a ředitelství škol odebírají sborník všechny základní a zvláštní školy náchodského okresu a využívají ho při regionálním vyučování. Nadějně se rozvíjejí kontakty se Školským úřadem v Trutnově. Oba úřady a školy regionu se podílely na pořádání literární a výtvarné soutěže škol Kraje Aloise Jiráska, Boženy Němcové a bratří Čapků DĚTI RODNÉMU KRAJI, která úspěšně probíhala na sklonku loňského roku a již je věnována příloha v tomto čísle sborníku. Od 12. čísla uveřejňujeme tvorbu žáků 2. stupně základních škol našeho kraje soustředěnou kolem dosavadních pěti ročníků literární a výtvarné soutěže ÚPICE BRATŘÍ ČAPKŮ. Od čísla 14 zařazujeme samostatnou přílohu pro mládež.

Je až neuvěřitelné, kolik lidí projevvalo dosud přízeň naší ediční činnosti. Všem touto cestou vyjadřujeme poděkování. Děkujeme i více než čtyřiceti prodejním střediskům v kraji, osobním distributorům a externím spolupracovníkům. Společně s vámi, vážení a milí čtenáři, tvoříme rozsáhlou pospolitou rodinu přátel Kraje Aloise Jiráska, Boženy Němcové a bratří Čapků. Patří k ní i desítky odběratelů sborníku po celé naší vlasti.

Lilie zlatá, jen zavoň více!

Ladislav Šisler

Na vernisáži výstavy hlahopřál zástupce starosty města Karel Cejnar Vlastě Krivské jejímu ocenění nejvyšším vyznamenáním českého Junáka Řádem čestné lilie v trojlístku.

Už šedesát let uplynulo od založení skautské organizace v Červeném Kostelci. Podnět k jejímu vzniku dala na podzim roku 1938 Eliška Háková, která se se skautingem seznámila na gymnáziu v Trutnově, kde studovala. K utvoření prvního skautského oddílu získala přes dvě desítky dívek starších deseti let. Začátky těchto průkopnic skautingu v Červeném Kostelci byly těžké - žádné materiální zázemí, žádná klubovna. Schůzky se konaly převážně venku. Skautské dovednosti se snažil oddíl uplatnit o prázdninách na tábořišti na Zlámaném potoce pod Turyní, které jim i s

vybavením zapůjčily úpické skautky.

Chlapecký oddíl vznikl rok po dívčím. Jeho vedení se ujal učitel měšťanské školy Vladimír Kult. Byl absolventem skautské Lesní školy, kde získal bohaté zkušenosti, které mu při jeho práci se skauty velice pomáhaly. Jeho zástupcem byl Vilém Semerák, pozdější primář v nemocnici v Opočně. Chlapci měli první cvičný tábor v lese za rybníkem Čermákem.

V roce 1940, kdy se politická situace v naší zemi zhoršila, tábory byly zakázány. Se skautováním byl na několik let konec. Majetek byl Němci zabaven a zůstala jen naděje, že jednou bude líp...

Po válce se zdálo, že skutečně bude líp. Skauting se stal doslova módou a skautské oddíly všude vyrůstaly jako houby po dešti. Také v našem městě se skauti a skautky měli čile k životu. Během krátké doby vzniklo šest chlapeckých a pět dívčích oddílů, z toho dva s prohloubenou náboženskou výchovou. Oba kmeny pracovaly zpočátku pod jedním střediskem, ale brzy vznikla dvě střediska. Chlapecké vedl Vladimír Kult, dívčí Eliška Háková, kterou v roce 1946 vystřídala Vlasta Krivská. Krátkodobě zde působil oddíl Woodcraft (americký skauting) a oddíl vodních skautů.

Na jaře roku 1946 navštívil Červený Kostelec velký příznivec skautského hnutí, někdejší ministr spravedlnosti Dr. Prokop Drtina. Byl členy střediska vřele přivítán na náměstí. Další radostnou událost zažila obě střediska 29. června téhož roku. Dostala od našich legionářů krásnou vlajku, zdobenou stuhami v národních barvách, které věnovaly Místní národní výbor, pobočka Svazu bojovníků a Hasičský sbor v Červeném Kostelci. Slavnosti se zúčastnil také divizní generál Jan Kratochvíl a ze skautských řad především oblastní velitel Jaroslav Jansa z Trutnova a okrsková velitelka Luba Habrová z Hronova. Dekorování se zúčastnil i starosta města Josef Doubek.

V roce 1947 se obě střediska opět spojila, protože počáteční elán některých dětí ochladl a všechny oddíly zaznamenaly značný úbytek členů. Ovlivnilo to zřejmě i skutečnost, že Svaz přátel Junáka, který tu počátkem toho roku vznikl a jehož

předsedou byl zvolen továrník Theodor Kejzlar, se pustil do stavby Skautského domova pro oba kmeny.

Do čela spojeného střediska byl zvolen Vladimír Kult, pro dívčí kmen Vlasta Křivská. Kromě výtěžku ze dvou představení divadelní hry Hoši z Rybářské uličky, kterou skauti sehráli v březnu 1947, získávali finanční prostředky na výstavbu Skautského domova také prodejem pohlednic s obrázkem této klubovny na Skalce. Klubovna byla otevřena 28. září 1947 a slouží svému účelu dodnes. Ve stejný den byla pojmenována ulice mezi školou a divadlem J.K.Tyla po zakladateli československého skautingu A.B.Svojsíkovi. Této cti se našemu středisku dostalo jako uznání za významnou pomoc junáků při budování této nové ulice. U příležitosti zmíněných významných událostí uspořádalo středisko Junácký den s pestrým programem.

Přišel rok 1948 a s ním se začaly opět stahovat mraky nad skautským hnutím. Kromě zmínky o táboření další prameny o činnosti do roku 1950, kdy bylo skautské hnutí opět násilně potlačeno, zřejmě docela vyschly...

Dvacet let musel český junák čekat, než "...zas vyšel do lesů, by radoval se z jitra a večer zbarvil mu tvář táborový oheň...", jak nám o tom krásně napsal Zdeněk Jirout v básni Svoboden. To se již psal rok 1968 a skauti v celé republice se ihned hlásili do práce. Ani v našem městě tomu nebylo jinak. Největší nadšenci se sešli 29. března ve Vackově domě a vznikly čtyři chlapecké oddíly a oddíl světlušek. V čele střediska stanul Jaroslav Střihavka. Pak už následovala oddílová činnost : 27.4. byl slavnostně zapálen první střediskový táborový oheň, 1.6. naši skauti navštívili bratry ve Rtyni na jejich táborovém ohni, uskutečnily se letní tábory na Valovickém potoce u Chvalkovic a v Nesytě u Hajnice. Dne 28. října uspořádalo celé středisko průvod městem k 50. výročí vzniku naší republiky a o Vánocích velice úspěšnou prodejní výstavku nejrůznějších výrobků.

O další činnosti kroniky mlčí. Víme jen, že po Jaroslavu Střihavkovi převzal vedení střediska Václav Zaplatílek-Kolčava a že byly tábory v Údolí myšího řevu na Potštejně, ve Zdoňově, ve Valovicích, v Nesytě, v Pecce u Nové Paky, v Lužanech u Jičína a v Dubíně u Hejnic. Po nich v roce 1970 jsme opět na dlouhá léta doskautovali. Totalitní režim tvrdě skoncoval se vším, co neodpovídalo jeho představě. Majetek zabavil, činnost zakázal.

Někteří bratři a sestry nemínili čekat další léta a převedli své oddíly pod jiné organizace, které jim umožnily skautovat alespoň tajně. V našem středisku to byl bratr Luděk Fabián, který své skautíky organizoval v TOMu (Turistický oddíl mládeže). Téměř deset let s nimi v této organizaci tajně skautoval. Za to mu patří dík!

Sametová revoluce v listopadu 1989 splnila naše naděje, mohli jsme začít znovu. Dnes je v Červeném Kostelci v sedmi oddílech Junáka organizováno 240 dětí a dospělých. (Od roku 1993 je vedoucím střediska autor článku - pozn. red.) Široký zájem veřejnosti, s nímž se setkala loňská výstava kronik, fotografií, archivních dokumentů a výrobků, svědčí o tom, že skautské ideje přečkaly zlé časy a žijí dál. Jmen, která jsou spojena s červenokosteleckým skautingem, je ovšem daleko víc, než jsme uvedli v tomto historickém zamyšlení. Všechna uchováváme s vděčností nejen v kronikách naší skautské organizace, ale i v našich myslích.